

Izhaja 15. vsacega
mesca navadno na $\frac{1}{2}$ poli.

Velja s poštino vred
en goldinar za celo leto.

GOSPODAR

Polje, vinograd,
Gora, morje,
Ruda, kupčija
Tebe redē.

VODN.

MESEČNIK
za
kmetijstvo, obrtništvo
in druge

Lemež klepaje —
Klepljem naš rod;
S kruhom za duhom
Pót moj in hod.
U.GOSP."

deželne zadeve, ter za izobraževanje ljudstva sploh

Izdaja ga c. k. kmetijska družba goriška.

PROGRAM za obhajanje stoletnice c. kr. kmetijske družbe goriške prihodnje leto 1865.

C. kr. kmetijska družba v Gorici, ki jo je ustanovila cesarica Marija Terezija, slavnega spomina, l. 1765, je v glavnem letošnjem zboru, 30. maja, sklenila, stoletnico svojega ustanovljenja spodobno, kakor okolnosti tirjajo, obhajati, in kakor zahteva visoki pomenek (imenitnost), ki ji prihaja od kmetijsko-obrtnijskih zadev (interesov), ktere zastopa (t. j. za ktere skrbijo).

Sklenilo se je v ta namen, da se napravi deželna razstava kmetijskih pridelkov, obrtnijskih (industrijskih) izdelkov in živine, da se dà kovati spominska medalja, in da se zgodovinsko-statističen pregled na svello da

To so poglavite reči v programu. Izvrševati ga pomagata iz velikodušnega in prav domojubnega nagona slavní naš municipi (mestna gosposka) in slavna kupčijska in obrtnijska zbornica, izvolivši v ta namen posebne namestovance.

Podpisani odbor, ki je že, kakor se tiče, sostavljen (konstituijen), je zpozjal za prvo svojo dolžnost, povabiti občinstvo (ljudi),

da bi prizadevanje njegovo podpiralo, da s pripomočjo mecenov (vejavnih gospodov in podpornikov), kmetovavcev, in obrtnikov domovini na čast svoj namen in cilj doseže.

Pridržavši si čast, vse, kar se tiče razstave in slovesnosti, ki se imajo pri tej priložnosti napraviti, o svojem času bolj na tanko naznaniti; je spoznal odbor za dobro, že zdaj, za časa, na znanje dati, da razstava bo, tukaj v Gorici, jesem 1865, in da se bojo pripuščali in jemali kakoršnikoli kmetijski pridelki in obrtnijski izdelki, kakor tudi domača živina s perulnino vred. Vdeležiti se bodo smeli razstave kmetovavci in obrtniki poknežene grofije goriške in gradiške, mesta in obmestja tržaškega, isterski in friulski sploh. Bazstavci iz drugih dežel se sicer tudi ne bodo izklepali, toda ne bodo smeli pričakovati daril, ampak samo častne omembe, razun, če so udje naše km. družbe.

Če. županom in poddružniškim načelnikom c. kr. kmetijske družbe podpisani odbor živo priporoča, naj bi se prijazno prizadevali z vsem tistim uplivom (močjo), ki jim iz častne njih službe in veljave izvira, da se bodo kmetovavci in obrtniki domovinske te svečanosti djanjski in obilno vdeleževali.

V Gorici 26. septembra 1864.

GLAVNI RAZSTAVNI ODBOR:

Aleksander Žl. Claričini, predsednik.

Za mesto goriško
pooblastenci,

Za kupičjsko in obrtnijsko
zbornico pooblastenci,

Za ces. kr. km. družbo
pooblastenci,

Alojzi dr. Visini
Jan. dr. Rismundo
Jan. dr. Jona

Hektor vitez Ritter
Andrej Pavletič
Jan. Paternolli.

Jož. dr. Mavrovč
Duh. Andr. Pavletič
Anton Streinz

PROGRAM

glavnega zбора

c. k. kmetijske družbe goriške v Monasterji,*) blizu Ogleja

22. oktobra 1864.

Letošnji jesenski zbor bo omenjeni dan ob 9. uri dopoldne v hiši gosp. viteza Hektorja Ritterja (v Monasterji.) Vdeležiti se bojo smeli ne samo udje kmet. družbe, temuč tudi kmetje in kteri koli drugi ne-udje.

*) Kdor se hoče vdeležiti glavnega km. zboru v Monasterji, naj se oglaši nadalje doj 18 t. m. pri družbenem tajniku, g. Frid. Parkar-ju. Za vožnjo plača vsaka oseba 2 gld. 20 s.

Govorilo se bo o teh-le rečeh:

1. Predsednik pozdravi in ogovorí skupščino;
2. pride na vrsto sporočilo poddružničnega načelnika oglejskega, g. prof. Alojzija Chiozza-ta.
3. Razgledavali se bodo kmetijski in obrtnijski izdelki z g. vit. Ritterjevega posestva; med tem razgledom se bode tudi razlagalo vse, kar se tiče posavnih teh pridelkov.
4. Razstavljeni bodo mnogovrstne nar novejši in popolniši mašine (stroji) kmetijske, in se bo na tanko razkladalo, kako se ž njimi dela.
5. Kazalo se bo vse od konca do kraja, kako se z nar novejšimi mašinami opravlajo vse tiste dela, ki se sejanja pšenice tičejo; začelo se bo z oranjem.
6. Potem ko pridejo vsi v zbornico nazaj, se bodo novi družniki sprejemali, se odloči kraj za prihodnjo glavno sejo, ter bojo podajali poddružnični načelnikti in drugi udje svoje, kakoršne koli nasvete.
7. Sklene se seja z razgovorom o ohranjenji in obširniši reji konj domačega plemena; želi se, da bi se možje, ki imajo konje radi, in ki so v teh rečeh zvedeni, te zadeve živo vdeležili.

Opomba. Če bo 22. tega mesca dež, bo seja 25. t. m.

Za glavni odbor c. k. kmetijske družbe

V Gorici 3. oktobra 1864.

Predsednik

Aleksander žl. Claričini.

Zač. tajnik
Fr. Parkar.

Gospodom poddružniškim načelnikom

bodi pri tej priložnosti naznanjeno, da naj povabijo družnike svoje poddružnice na pogovor da se pomenijo o tistih rečeh, ki bi jih v glavnem zboru radi nasvetovali, da si izberejo svojega zastopnika za v glavni seji, da nasvetujejo novih udov in se pogovorijo sploh o vsem, kar prid njih poddružnice zahteva. Zlasti naj bi se o konjski reji posvetovali.

Za gl. odbor.
Claričini.

Naznanilo.

Nekteri udje c. k. kmetijske družbe ne vejo, kje in komu bi svojo letnino, takso za diplom itd odrajtali. Naznanjamо jim, da novi *družbin denarničar (kasir)* je žl. gospod *Galateo*, in da stanuje v *kapucinski ulici, hišna številka 10*. Oblast, denarje prejemati, ima pa tudi družbin čuvaj (služabnik), *Karol Müller*, kteri stanuje v mestni (magistratni) hiši, 2. nadstropji (planu ali štoku) brž pri stopnicah (štenkah) na desni, (kjer je tudi družbina kancelija). Gotovo doma bo vsaki dan od *enajste ure do poldne*. — Vredništvo nima po tem takem s prejemanjem denarja sploh nič opraviti. *Samo naročnino za „Umnega Gospodarja“* naj pošiljajo (dokler se to ne prekliče) tisti *naročniki*, ki niso udje kmetijske družbe, vredništvu, da jo potem ono družbini kasi odrajta. Vse druge, kakoršne koli plačila, naj še, da ne bo zmešjnav, pri g. Galateo-tu ali Karolu Müllerju opravljan.

V imenu gl. odbora.

Vredništvo.

Družbena izvolitev.

Poddržnica *karminška* je izvolila po prostovoljni odpovedi fajmoštra-dekana karm., preč g. Ant. Marocco-ta, blagorodnega g. Žigo gr. Manzano-a, posensnika in župana bracanskega za svojega načelnika.

Mrvice iz kmetijske kemije*)

(Glej list 6 in 7 t. l.)

1. Nedelja.

Ko se jih je bilo tedaj obilno zbralo, je začel vrli učitelj blzo tako le govoriti: Dragi poslušavci! preden začнем o kemiji obširnejši govoriti, moram vas neke navadne prikazni spomniti. Vsaki dan namreč vidimo, kako da iz naj čistejšega zraka (lufta), v katerem nič videti ni, hitro oblaki vstajajo. Ti se polem zgostijo in padejo, nam na korist, ali na škodo, kakor dež, sneg ali toča na našo zemljo. Oblaki nastanejo iz drobnih drobnih vodenih soparjev ali puhov, kterih pa mi ne vidimo. Tudi veliko drugih tvorin (reči), ki so v zraku, ne mo-

*) Po bar. B. Babo-tovi „Ackerbau - Chemie“, 2. izdanji (mutatis mutandis). — Kdor pa le more, naj si ukupi zlate bukve Vrtovcove, „kmetijska kemija“ imenovane. Vr.

remo s prostim očesom videti; in vendar so, in čakajo, kakor oblaki, priložnosti, da bi se spremenile v goste (trdne) telesa in pokazale se našemu očesu, kakor oblaki. Tako n. pr. veste, da toča ni drugačia, kot voda, ki se je zavolj pomanjkanja gorkote v gostejši stvar, v trdo telo (led) spremenila. Toče ne delajo tedaj copernice, kakor nekteri mislijo, ampak sama se naredi, če dež v zraku zmrzne. To, prosim, da bi si dobro zapomnili. Ali čudili se boste, kako da zamore dež ravno poleti zmrzniti, kendar je nar bolj toplo. Na to odgovorim, da je tudi poleti, kendar je tukaj na zemlji nar veči vročina, visoko v zraku tako mraz, da vse zmrzuje. Tega se lahko sami prepričate. Če prikoračite na visok hrib, boste videli, da je tam zlo hladnejši, kakor v dolini. Ozrite se na naš Triglav, saj od nekterih krajev ga je lahko videti, glejte njegova glava je z večnim snegom pokrita. (Pri nas pravijo, da tisti sneg mora biti jako črviv (wurmstichig), ker je tako star). Toda pustimo ga in vrnimo se k naši reči nazaj. Če dobi toča spet potrebitno gorkoto, se spremeni v vodo, iz ktere se je bila naredila. Če to vodo n. pr. v loncu pri ognju sogrejemo, spremeni se v sopuh (par), in če sogrejemo še ta sopuh do neke gotove stopnje, tedaj ga ne bo več videti v zraku, in vendar je v njem ravno tako, kakor prej, ker od vsega, kar je Bog ustvaril, se nič popolnoma ne zgubi. Tedaj vidimo tukaj vodo v treh podobah ob enem: kakor trdo (točo), kakor tekoče telo (vodo) in kakor zračno (sopuh).

Kakor z vodo, tako se godi tudi z mnogimi drugimi telesi. V prvi podobi so zrak, zmešajo se z ozračjem (atmosfero) in ne vidimo jih več. Druge telesa so spet v tekočinah, (Flüssigkeiten) raztopljene, da jih ne vidimo. Kendar se zedinijo in zgostijo, postanejo vidljive ali očitne. V morski vodi n. pr. je sol raztopljena in je ne vidiš, če pa vodo pri ognju v kaki posodi posušiš, boš lahko sol vidil. V tem ravno obstoji napravljanje kuhinske soli iz morske vode. Kadar se tedaj take stvari zgostijo, postanejo trdne, da jih lahko vidimo; pa ravno tako lahko zginejo zopet v zrak, da jih ne vidimo več. Vsak dan lahko vidimo, kako da se take reči zgostujejo in spet razpadajo, kako da trdne telesa tekoče, ali zračne, te pa spet trde postajajo, in mi se ne zmenimo za-nje, ker je to vsakdanja in navadua prikazen. In vendar pričuje vse to neskončno modrost vsegamogočnega Boga, ki je vse tako lepo vredil (napravil), da se nektere stvari strdujejo, druge pa ravno ta čas v zrak spreminjajo. (Dalje prih).

RAZNE NIZKE.

Cerkvene in duhovske žadeve.

Klobuk na zvoniku Velike cerkve je že z odrom (gruštom) obdan, in so ga začeli uže podirati. Do konca tega leta ima biti novi klobuk narejen. — Ob enem se nabirajo po mestu denarji za nove zvone. Že prvi dan je bilo 1000 goldinarjev podpisanih. Nj. eksc. nadškofo so dali za zdaj 500, gg. kانونiki po 50-120 gold.; tudi drugi mestni duhovni in svetni meščanje darujejo z veseljem znamenite zneske. Duhovščina sama je zložila (brez kn. nadškofa) 1000 goldinarjev. Cerkev dá v 5 letih 1000 goldinarjev; česar bo manjkalo dá mestna kasa. Naročili so 4 zvonoze z dvojnim soglasom (akordom). Vagali bodo 35, 23, $15\frac{1}{2}$, 12 = 85 centov; ulivali se bodo v Vidmu; potrebovalo se bodo kakih 7500 goldinarjev. — Do 21. decembra morajo biti že na turnu. — Pri tej priložnosti naj tudi še to povemo, da stari ubiti veliki zvon je bil l. 1628 ulit in je torej (do 27. jul. 1863) skoz 235 let važni svoj poklic splošnoval — veselje in žalost meslu naznanjal. —

— Imenovani, pre-ali postavljeni so ti-le gg. duhovni: Prč. g. dr. Jan. Hrast, prof. zgodov. in cerkv. prava, je imenovan direktor, dr. Ergenij Valussi spiritual, g. Mih. Bolter, dosed. subsid. in učenik v Štanjelu, vodjev namestnik in gospodar v osrednj. bogoslovskem semenišči. — Dosed. semeniščni podvodja, g. Matevž Primožič gre za vikarja v Šempolaj; Šempoljski vik. gosp. Jan. Fabiani pojde v Pliskovico na mesto bolehnega g. And. Stepančiča. — Fajm. prvaškemu prč. g. Blažu Madonu je Šempaska fara podeljena; njegovo mesto ni še razpisano. — G. vikar France Mozetič pride iz Bat v Vrtojbo; v Bate pa g. Ant. Keber iz Podmevec; v Podmevec g. Andr. Brezovšček (mlajši), sedaj administr. na Bukovem. Na Bukoto gre za fajmoštra dosed. pom. v Križi, g. Franc Žužek. G. Selak Jan., admin. v Jagerščeh je prestavljen v Orehek za vikarja; Jageršče se bodo iz Šebrelj oskrbovale. G. Andr. Vuga s št. Viške gore gre za pom. in uč. na Libušino; na njegovo mesto pride novomašnik g. Ludovik Vodopivec. G. Andr. Leban, (novom.) gre v Bovec za pom.; g. Jan. Wester (novom.) za 2. pom. v Cirkno. G. Jan. Schmutz, pom. v Mirnu gre za vikarja v Žablje; na njegovo mesto v Miren pride g. Ant. Lukežič iz Bilj; mesto njegovo v Biljah ostane za zdaj prazno. — Za fajmoštra in dekanu v Tominu je izvolila c. k. namestnija prč. g. Jak. Dolijaka, vikarja cerovskega. — V Lahih je prestavljen g. Jož. Pušić iz Romansa v Mušo za pom. in uč.; za učenika v Romans pride (ne še posvečen) g. Jan. Battaino.

— Sakr. sr. birme bojo Nj. eksc. ta mesec v monfalkonski dekaniji delili, in sicer, 23. t. m. v Monfalkonu, 24. v Ronkah, 25. v Št. Kancijanu in 26. v laškem Št. Petru.

Druge domače vesti.

— Okoli 15. sept. je lijak Tör polovico nižjih laških vasi zabil. V Cervinjanu in Palmi je pridrla voda v magazine, tudi ob trdnjavah v Palmi je grozno škode naredila, v krauljskem Št. Vidu je pokopališče spodkopala. V Ajelu (kjer je bilo ravno birmanje) so morali ljudje v cerkev bresti; v Strassoldu je segla konjem v štalah do vratu. Od l. 1851 ni bilo v Lahih take povodnji.

— G. bar. Babo ni bil prišel (21. sept.) v Ajdovščino; ni imel časa, muditi se.

— Veliko si prizadevajo zdaj naši Goričanje, da bi dobili železnico iz Belaka čez ali skoz Predél in dol poleg Soče v Gorico. Izmerjena je ta črta (linija) že dayno, kakor tudi una skoz Potablo (Pontēbo) na Videm. Pokazalo se je pa, da bi bila una veliko krajsi incenejši, kakor naša, da se menda tudi iz strategičnih (vojskih) ozirov bolj priporoča, in da ima torej več prijatkov in botrov. Nam in Tržačanom gre zdaj za to,

dekšemo, da se dá ob Soči tudi še druga, krajši črta najti, ki bi manj stroškov prizadel in ne bila poškodovanju podvržena, kakor pontabelska. Ves unet za ta projekt in vedno po konci je zlasti predsednik naše kupčijske zbornice, vit. Hektor Ritter. 22. 23. sept. in pozneje večkrat se je pa tudi deželni odbor po dogovoru s kupč. zbornico in menda tudi s Trstom te zadeve resno poprijel. Sklenil je (odbor) poslati vnovič enega inženirja (Semrada), da našo črto prehodi in pové, kaj in kakó. Spomladi ima menda posebna komisija to reč razsoditi.

— V Monfalkonu je bila po noči od 25-26. sept. cesarska (okrojna) kasa okrašena; zmanjkalo je 14 tavžent in štiri sto goldinarjev.

— Po noči od 9.-10. okt., ko je že vse spalo, je pridrlo 9 roparjev v samotno krémo (oštarijo) Val. Vuga-ta pod Št. Ferjanom na cesti. Nekteri so bili ošemljeni, nekteri ne, oboroženi pa vsi, z noži, pištolami ali pušami. Narpopred napadejo gospodarja, potolčajo ga enako in zvežejo, na to se lotijo gospodinje in jo, ker je kričala, dobro otolčajo in z nožem in puško užugajo. Pobrali so potem 250 gold. v bankovcih, 7 napoleonov, mnogo zlatnine in perila, in skór vse, kar se je dalo odnesti. Ali vlovili so se v skopec, ki so si ga nehoté sami nastavili. Zamenjal je bil namreč eden tolovajev svoj klobuk z gospodarjevim; tudi ea nož so bili menda pri Vugavih pustili. To je bilo policiji goriški dovolj sledú. Tisti dan po ropu že in naslednjo noč je bilo vseh devet vjetih in razun zlatov, vse drugo ukradeno blago zopet najdeno. Pravijo, da enega teh korenjakov je krčmar, med tim ko so ga vezali, spoznal. Eden, iz Plave rojen, stanauje bližo Kviškega, 3-4 so Št. Ferjanci, 3 Goričanje. Izročeni so bili brž okr. sodniji v Gorici, in v kratekem se pokaže, ali so v zvezi z unim drugim tatovskim krdelom, ki menda zlasti duhovne na kmetih zalezuje.

— Vreme je bilo sicer letos sploh čudno, ali tacega oktobra vendar nismo pričekovali. Burja je une dni-le zrak močno razmazrita in (po goriški dolini) s slano vred tretjino ajde pobrala. V gorah, v Kalu, Lomu, Lokovcu itd. je bilo padlo 3. 4. t. mesca precej snega; led pa je bil še po nižjih krajih. — Prvo polovico oktobra smemo letos drugi polovici novembra primerjati.

— Dva goriška profesorja sta prestavljeni: gimn. g. Hubert Leitgeb v Linc in realni g. Karol Moshammer v Celovec; na mesto poslednjega pride g. Jož. Streissler.

Ogled po svetu.

To je tič tisti Napoleon! Kedar on zapoje, gleda vsa Evropa osupljena na nj. Dolgo časa se je zdelo, kakor da bi dremal, zdaj pa je zopet eno naredil, da ima ves svet kaj govoriti. Znano je, da bi si Italijani iz vseh laških dežel, ki so bile ali so raznim gospodarjem podložne, raji danas ko jutre, eno edino Italijo — „kraljestvo italijsko“ — skrpali ali zvarili. Načelnik in vodnik pri tem prizadevanju jim je kralj. piemontezki ali sardinski, Viktor Emanuel v Turinu. Od leta 1859, ko smo mi po solferinski bitvi Lombardijo zgubili, je pridobil Vikt. Em. zaendrugama Toskano, Modeno, Parmo; pov sod so se poprejšnji vojvodi iz lepa (brez boja) umaknili. Veliko neapolitansko kraljestvo pa mu je znani predzrni bojnički Garibaldi pribujeval; in na zadnje je sardska armada na Rimsko planila in sv. ečetu papežu 538 milij sveta vzela, tako, da jim ga ni ostalo, ko 214 $\frac{1}{4}$ milij in 690 tavžent ljudi, medtem ko se je poprej čez 3 milijone in 124 tavžent prebivavcov šteло. Po vseh imenovanih deželah vladá zdaj po piemontezkem kopitu Viktor Em. Druzega mu več ne manjka, kot ostalih papeževih dežel in pa naše Benečije. Zastran teh dveh dežel Lahí od nekdaj sline požirajo, ali sami si ne morejo nič pomagati, če jim njih boter, Napoleon, kakor si bodi, ne pomaga. V Rimu pa so že 15 let Francovi, češ, da papeža varujejo, prav za prav pa, ker se zdi Napoleónu primereno, en del svoje armade v srcu Italije imeti. O tem, da bi Rimsko zapustil, ni hotel do sih mal ni-

koli nič slišati. Zdaj pa, ko ni nihče kaj tacega pričakoval, je naredil pogodbo (kontrakt ali konvencijo) z Viktorjem Emanuelom, da v dveh letih potegne svojo armado iz Rima, ali Vikt. E. se je moral temu nasproti zavezati, da se sedanjih papeževih dežel ne dotakne in da bo celo branil, da jih tudi kdo drugi ne napade, ter da en del državnega papeževega dolga prerezame. Sv. oče papež naj bi bili v svoji hiši sami gospodar; naj bi si za notranjo varnost svojo armado (kakih 12000 mož, vunenih prostovoljcev) napravili. Obečal je pa Napoleon, da svoje vojake samo s tem pogojem iz Rima umakne, akô Vikt. Em. glavno mesto premeni, t. j. svoj sedež iz Turina v kako drugo mesto preloži. Ta pogodba, prav skrivši narejena, je bila 15. septembra podpisana. V Turiju pa jo mora potrditi še državni zbor, ki se 24. t. m. snide. Zá glavno mesto si je izvolil kralj laški Florencijo (v Toskani). Treba je pa vedeti, da je bil državni zbor v Turinu l. 1861 sklenil, da glavno mesto vse zedinjene Italije ima biti Rim. Predstava kraljevega sedeža v Florencijo je torej nektere Italijane in zlasti Turince, ki po tem veliko zgubijo, zelo razčašila. Za tega voljo se je bilo ljudstvo v Turinu 21. in 22. unega mesca vprlo in je zvečer in po noči tako rogovali, da so začeli vojaki na-nje streljati; pa tudi ljudje niso rok križem držali. Šteje se, da je bilo mrtvih in ranjenih čez 150. Še le ko je okoli 25,000 vojakov ulice in trge posedlo, se je mesto sčasoma pomirilo. Ministri, ki so bili pogodbo storili, so morali, da so se Turinci potolažili, odstopiti. Toliko, kar se tiče pogodbe same na sebi in pa njenih prvih nastopkov. Ali veliko važniji je vprašanje, kako se bo ta štrena razmotala. Nihče ne vede, kaj zviti Napoleon prav za prav misli, in, ali nista mord z Viktorjem Em. še kaj družega zoper Avstrijo zastran Beneškega skriviši sklenila. Tudi kaj in kako z Rimom mislita, je težko uganiti. Lahko imajo za gotovo, da brž ko Francozi Rimsko zapustijo, v Rimu punt nastane, in da jim pade papeževa deželica kakor zrelo jabolko v naročje; Beneško pa da nam s pomočjo Francozov vzamejo. Bomo videli! — Važno je pa sičer, in utegne mord vendar-le mir pomeniti to, da gre ravno zdaj nekoliko naših vojakov iz Italije domů, in da jih ne ostane, kot po 96 mož pri vsaki kompaniji. — Mir med Danijo in zveznima vladama ni še sklenjen, zdi se pa, da bo dolgočasne dunajske konferenčne vendar-le v kratkem konec. Sicér je pa tudi zveza med Avstrijo in Prusijo že prav prav rahlja. Prusiji je menda več za Francoza, kot za nas mar. Tudi iz pogajanja (glihanja) zastran kupičjske zvezze bo težko kaj. — Uni dan (^{26/9.}) je bil angleški minister Clarendon na Dunaji, pa se ne ve prav, kaj je hotel. — O spravi z Ogrji in Hrvatimi in o tem, da bi se njih deželna z ora sklicala, je zdaj zopet vse tiho. — 26. sept. se je v drugo izvoljeni dalmatinski zbor začel. — Erdeljski zbor je (v drugo) poslance za na Dunaj volil. — Drugi teden prihodnjega novembra se ima neki za gotovo željno pričakovani državni zbor na Dunaju začeti. — Razstava v Zagrebu gre h koncu. 4. t. m. so bile 321 razstavcom sreberne medalje prisojene, 371 pa bronaste; 314 jih dobila častne pisma (diplome) in 77 je bilo polhaljenih. — Na Dunaju prebiva 80 tuženih Čehov (slovaških Pemcov) — V Ljubljani (in 2 drugih krajih na Kranjskem) je bilo do uvega tedna 4200 mehičanskih prostovoljcev (med njimi naj več Slovanov.) 15. nov. jih odrine polovica v Mehiko. — Grozovita, več ko 3letna vojska v zedinjenih državah severne Amerike gre vendar enkrat h koncu. Zmagata se je obrnila na stran severnih držav. Južne, tiste, ki so se hoteli (zavoljo sužnikov) ločiti in posebno zvezo med sabo narediti, so že skoraj premagane; glavno njih mesto Richmond je v veliki nevarnosti. V eni sami poslednjih bitev je jačna armada 8000 ljudi zgubila. Zdaj morajo iti že 16 letni mladenči v vojsko. V 3 letih je bilo 50 bojev bitih in en milijon trupel gnoji amerikanske planjave.

V imenu glavnega odbora, Andrej Marušić, odbornik, odgov. vrednik.